

Et økologisk jordbrug uden konventionel husdyrgødning og halm

Thomas Gaardhus

Økologisk Landsforening

Indhold

Forord	2
1. Bedriften	3
2. Forslag og valg af løsning	3
2.1.1 Forslag og bemærkninger fra gruppen.....	3
2.2 Udvalgt løsning	4

Forord

Denne rapport er udarbejdet i projektet "Økologisk landbrug uden konventionel gødning og halm", som Økologisk Landsforening har kørt i 2007.

Formålet med projektet er at belyse muligheder og konsekvenser for økologisk landbrug i Danmark, hvis der udelukkende må anvendes økologisk gødning og halm.

Projektet supplerer et projekt, som foreningen kørte i 2005, hvor udfordringen blev belyst ud fra en beskrivelse af det samlede forbrug af konventionel gødning og halm baseret på sammenlignelige registreringer i landbruget i 2002. Den anvendte metode giver et alt andet lige og gennemsnitligt resultat. Der var behov for at se nærmere på de regionale forskelle, samt de irrationelle beslutninger, som knytter sig til driftslederen, der skal fungere under de nye vilkår.

Gårdrapporten er derfor baseret på et besøg på en bedrift, der er udvalgt til at repræsentere en specifik produktion i en given egn. Den ansvarlige driftsleder har udvalgt et forslag til, hvordan den pågældende virksomhed skal køre, hvis der kun må anvendes økologisk gødning og halm. Forinden har en kreds af inviterede landmænd præsenteret værten for deres forslag til, hvilke tilpasninger, de ville overveje, hvis de stod for driften på virksomheden.

Niels Tvedegaard fra Københavns Universitet, Life Fødevareøkonomisk Institut har regnet på forskellen på det økonomiske resultat mellem nudriften og de udvalgte tilpasninger. Forskellen er præsenteret som et samlet tab eller tab/hektar.

Der er som udgangspunkt kun regnet på ét forslag til en tilpasning. I nogen tilfælde er der stillet et alternativt scenarie op, hvis der var et oplagt alternativ, som ville give et væsentlig anderledes økonomisk resultat. Beregningerne er gennemført med it-redskabet Ø-plan.

Der er aflagt besøg på 10 forskellige bedrifter, der hver for sig skal være repræsentative for forskellige landbrugsproduktioner i forskellige egne af landet. Rapporten er således én af 10 gårdrapporter omfattende fire malkebedrifter, to i Nordjylland, én i Vestjylland, én i Sønderjylland,

tre planteavlsbrug, ét i Sønderjylland, ét på Sjælland og ét i Østjylland, to grøntsagsbedrifter én i Østjylland med pakkeri, én i Vestjylland med jord på kvægbrug og endelig et væksthushortneri på Fyn.

1. Bedriften

Bedriften består af 55 hektar med grøntsager. Jorden lejes hos husdyrproducenter, således at arealerne indgår i et sædskifte på en økologisk husdyrbedrift. Der dyrkes gulerødder på 50 ha svarende til ca. 90 pct. af arealet. I resten af arealet dyrkes pastinak og persillerødder.

Der vinterdækkes 25 hektar med gulerødder med halm. Hertil anvendes der ca. 100 bigballe halm pr hektar eller i alt ca. 1.250 tons halm. Omkostningerne til udlagt halm er i dag på ca. 40 øre pr kg svarende til 19.500 kr. pr hektar. Den samlede udgift til halm er på ca. 490.000 kr.

Gødskning i dag

Der indkøbes 1 tons vinasse pr hektar. Derudover anvendes 35 tons økologisk kvæggylle pr ha., som mælkeproducenten, der ejer jorden, erstatter med konventionelt gylle.

Den økologiske gylle er inkluderet i jordlejen.

2. Forslag og valg af løsning

2.1.1 Forslag og bemærkninger fra gruppen

- Gødskning med fx kløvergræs fra biogasanlæg
- Kaligødskning med biomasse fra grødeskæring af vandløb, åer mm.
- Uden gødning kan kvaliteten ikke opretholdes.
- Lang transport af halmen er ikke økologisk
- Svært at lave bytte af næringsstoffer med husdyrbruger.
- Gøde med kløvergræs. 1 hektar kløvergræs til at gøde 1 hektar gulerødder.
- Nemmere at erstatte halm i stalden (ændre staldsystem) end halm til gulerødder.
- I dag er det det våde halm, som ikke kan anvendes til afbrænding, der bruges til afdækning
- Forbruget af halm kan ikke sættes ned
- Der anvendes i dag primært hvedehalm til afdækning
- Halm fra havre er meget svært at lægge ud og kræver meget energi at rive op
- Det kan evt. blive svært at leje økologiske arealer til gulerodsdyrkning pga. at mange ukrudtsfrø følger med i den økologiske halm.
- Hvis halm ikke er en mulighed:
 - 5 cm. Leca plus plastic?
 - Elefantgræs dyrket langs åer.
 - Håbe på milde vintre
 - Buer med plastic over rækkerne
 - Hamp
 - Prisforskel på 100 kr. pr balle flytter ikke forbrug væsentligt
 - Bruge et genanvendeligt materiale - fylder dog MEGET
 - Der findes p.t. ingen alternativ til halm - Stort behov for forskning
- "Andre ting i økologien er mere problematiske"
- Produktionen af gulerødder flytter ud af landet (syd på)

- Kølelagring af gulerødder duer ikke!
- Vi må ikke bremse økologien - anvendelse af konventionelt halm skal være tilladt
- Udfasning - medfører krig om halm. Dem som har størst betalingsvillighed får halmen.
- Større omkostninger bliver en hindring for økologiens udvikling
- Krav om at halmen ikke må være stråforkortet eller nedsprøjtet med Round-Up.

2.2 Udvalgt løsning

Case 1 - vinterdækkede gulerødder udgår

Et forbud mod konventionelt halm og gødning vil medføre, at de vinterdækkede gulerødder som udgjorde godt halvdelen af Thomas Gaardhus produktion må udgå af driften.

Thomas Gaardhus skal derfor ud og finde alternative afgrøder/indtjeningsmuligheder men har p.t. svært ved at konkretisere disse.

På de resterende 30 hektar må vinassen udgå som gødningskilde og i stedet erstattes af økologisk gylle/dybstrøelse. Det antages, at der gødes med 45 tons økologisk gylle pr. hektar efter udfasningen. Under forudsætning af, at Thomas Gaardhus lejer jorden af den husdyrproducent, som leverer gyllen, så ansættes merprisen til 50 kr. pr tons.

Meromkostningen til gødskning er herefter:

Merudgift til gylle:	35 tons * 50 kr:	1.750 kr.
Ekstra gylle	10 tons * 90 kr.:	900 kr. (udbringelse 20 kr. Indkøb 70 kr.)
Sparet vinasse:	1 tons * 450 kr.:	-450 kr.
I alt		2.200 kr. pr hektar

Case 2 - fastholder vinterdækkede gulerødder

Hvis Thomas Gaardhus vælger at fastholde vinterdækningen af gulerødder medfører det betydelige meromkostninger. Den økologiske planteavler, som skal sælge halmen til dækning af gulerødder, har formentlig den alternative mulighed at bytte halmen med den værdifulde gødning fra en husdyrproducent. Det er således sandsynligt, at værdien af husdyrgødningen også vil være pris-sættende for halmen. Et tons dybstrøelse kan alene have en N-værdi på 250 kr. pr tons.

I dag antages halmen at koste 7 øre pr kg. Efter udfasning antages det, at halmen skal koste 35 øre pr kg. Det antages også, at halmen skal transporteres 80 km. længere end i dag. Det medfører en ekstra udgift til transport på ca. 12 øre pr kg.

Det antages, at omkostningen til presning og udlægningen er den samme. Den samlede meromkostning er således på 40 øre pr kg halm svarende til ca. 20.000 kr. pr hektar eller i alt 500.000 kr. for 25 hektar. Det svarer til en fordobling af udgifterne til halmdækning i forhold til i dag. Antages det, at der avles 35.000 kg gulerødder pr. hektar, så svarer meromkostningen til 57 øre pr. kg gulerødder.